

Primera fila ICULT

Política, pressupostos i consum cultural

ERNESTALÓS
BARCELONA

La tensió política a Catalunya ha passat factura a les llibreries, amb una caiguda de les vendes de gairebé l'11% el mes d'octubre, que va trencar amb la tendència de recuperació iniciada el 2014. Fonts del sector editorial -que han comparat les dades de les empreses de mesurament Nielsen i GfK i els resultats de diverses cadenes de llibreries presencials o *on line*- ofereixen una xifra que, segons Antonio Ramírez, de les llibreries La Central, «és una autèntica catàstrofe» en un sector amb petits marges i en un procés de recuperació postcrisi molt fràgil. Xifra que, tot i així, és lleugerament millor (o no tan dolenta) que la percepció que hi ha en el sector.

«La causa d'aquesta disparitat? Que l'innegable impacte dels esdeveniments polítics, des de l'atemptat del mes d'agost passat a Barcelona fins al cicle de conflicte iniciat l'1 d'octubre, ha anat per barris, reproduint la cronologia i la geografia de la situació política. Segons Marià Marin,

Tardor negra a les llibreries

Les vendes de llibres van caure gairebé l'11% a Catalunya durant el mes d'octubre, segons les dades del sector

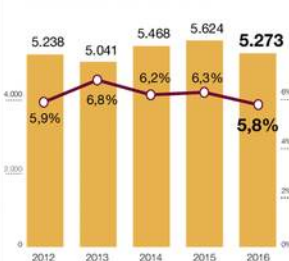
La percepció dels llibreters encara és pitjor, ja que a les zones amb més mobilitzacions s'ha perdut fins al 20%

secretari tècnic del Gremi de Llibreters, les dades diàries de vendes de les llibreries connectades al sistema Libridata mostren sistemàticament baixades en cada moment de màxim conflicte: les dues aturades, les tres grans manifestacions que s'han succeït des de l'agost, el dia de l'entrada a la Conselleria d'Economia, el de la DUI, el de l'anunci de l'aplicació de

L'EVOLUCIÓ DEL CONSUM CULTURAL A CATALUNYA

DESPESA DE LES FAMÍLIES EN OCI, ESPECTACLES I CULTURA

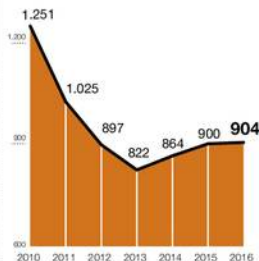
EN MILIONS DE €
% RESPECTE DE LA DESPESA TOTAL

FONT: Departament de Cultura de Catalunya

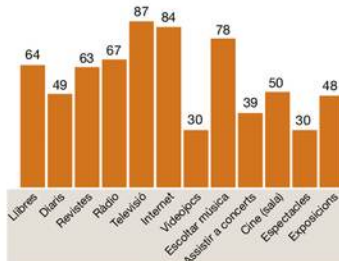
DESPESA PÚBLICA EN CULTURA

EN MILIONS DE €

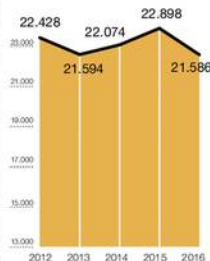
PARTICIPACIÓ DELS CATALANS EN LES ACTIVITATS CULTURALS

EN % . EL 2016

VISITANTS A MUSEUS I COL·LECCIONS

EN MILERS

Termòmetre cultural

El 2016, després d'un tímid repunt, la despesa en cultura dels catalans va tornar a caure

E.A.
BARCELONA

L'informe anual sobre l'estat de la cultura a Catalunya que elabora el Consell Nacional de la Cultura i de les Arts (Conca) ha mirat cap enre, fent balanç de l'impacte sobre el sector dels 10 anys que han passat des de l'inici de la crisi. I la seva conclusió és que hi ha una relació directa entre la despesa pública en cultura i la vitalitat de les empreses i el consum de les famílies en

el sector privat: que la recuperació d'aquesta despesa, després de perdre un 30% durant els anys de la crisi, s'ha estancat, i que aquest estancament ha arrossegat també el consum cultural dels catalans. Encara que es parli de recuperació, les xifres sorprenen i demostren que la despesa en cultura i espectacles ha caigut, no en aquest any tan excepcional, sinó el 2016. «Les expectatives de creixement no s'han consolidat», va

lamentar ahir el president d'aquest organisme consultor de la Generalitat, Carles Duarte, en la presentació de l'estudi.

La despesa total de les famílies en oci, espectacles i cultura va baixar fins als 5.041 milions d'euros el 2013, per anar remuntant fins als 5.468 el 2014 i els 5.624 el 2015; no obstant, va punxar el 2016, en què va baixar fins als 5.273, i les perspectives per a aquest 2017 no són millors, ja que la cultura funciona -segons Duarte- com a «termòmetre» de la societat catalana.

La suma dels pressupostos dedicats a la cultura per part de totes les administracions catalanes va passar dels 1.251 milions d'euros del 2010 als 822 milions el 2013, el punt més baix, amb una lleu recuperació que va portar als 900 milions del 2015 i als 904 milions del 2016. El 58% d'aquests fons, a més a més, van a càrrec dels ajuntaments, a la qual cosa s'ha d'afegir el 12% de les diputacions i els consells comarcalers. En canvi, l'aportació de la Conselleria

Pati de butaques del Liceu.

l'article 155, els dies posteriors a la violència de l'1 d'octubre o l'entrada a la presó de part del Govern. Les dades de GfK, que donarien un descens per als dos últims mesos més pròxims al 15% que a l'11%, reflecteixen també aquest ritme sincoopat, amb un parell de setmanes aïllades amb un creixement de l'1%, coincidint amb el llançament de l'últim Dan Brown, i altres de descensos del 18% i el 20%, com la setmana posterior a l'atemptat de la Rambla i la de la DUI.

MÉS BAIXADA AL CENTRE // També es reflecteix de forma acusada la distribució territorial de les mobilitzacions. Les llibreries del centre de Barcelona, per exemple, parlen de pèrdues de prop del 20%. En el cas de La Central, explica Antonio Ramírez, de prop del 15% des de l'atemptat de l'agost fins al 31 d'octubre. «Una enquesta interna ens diu que cap agremiat puja, però uns baixen el 5%, i altres, el 20%, i la mitjana si que podria estar en el 10%», reconeix el president del Gremi de Llibreters de Catalunya, Antoni Daura, que

apunta que tot el comerç de proximitat ha notat una aflluència de públic menor. «Però sembla que a plataformes digitals com les d'Amazon, Casa del Llibre o Fnac els ha anat millor», diu el president de la Federació de Gremis d'Editors d'Espanya, Daniel Fernández.

Un observador privilegiat és la cadena Abacus, amb 42 centres a tot Catalunya. On s'han succeït protestes i mobilitzacions, la vendes ha resistent. I lluny del centre de les grans ciutats, o en comarques amb menys mobilització, no. «Hem tingut forts descensos a les botigues del carrer de Balmes de Barcelona, o a les de Girona, i pujades de l'11% i el 17% a les de Sant Andreu, per exemple», diu el seu director general, Miquel Àngel Oliva.

La reducció del consum per causes econòmiques, al marge de la inestabilitat política, també té un impacte, però reduït, en les xifres del sector. La prova està en l'evolució del mercat a la resta d'Espanya, que va començar a créixer menys a partir del mes de maig passat. A l'octubre,

«És difícil concentrar-se quan l'activitat és frenètica i les xarxes bullen», opina Antoni Daura

«La gent està nerviosa, insegura i espantada, cíclicament», considera Daniel Fernández

les mateixes estimacions que situen el descens de vendes a Catalunya entre el 10% i l'11% ofereixen encara un creixement de l'1% en el conjunt d'Espanya, incloent en aquesta xifra l'impacte de la dada negativa a Catalunya. Amb tot, fins i tot aquí aquesta pèrdua encara no sobrepasa el que és va guanyar en la primera meitat de l'any: tancar el 2017 en negre o en vermell dependrà d'una possible recuperació al novembre que per ara ningú veu clara, del que succeeixi durant la campanya electoral i, sobretot, d'una bona campanya de Nadal. De moment, diu Daniel Fernández, «la gent està nerviosa, insegura i espantada, cíclicament».

PENJATS DE LA XARXA // En la retracció del consum no només compta l'impacte de protestes i manifestacions. «La sensació subjectiva és que la gent, davant la inseguretat política i les contínues notícies, no tenia el cap per llegir, han sigut una minoria els que s'han escapat de la realitat tant a Twitter i els mitjans digitals», opina el president dels editors. «Per

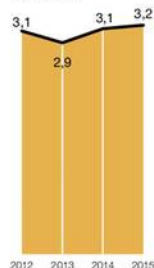
llegir necessites, poc o molt, un punt de pausa i de concentració, i això és difícil quan l'activitat és frenètica i les xarxes socials bullen», diu Daura. «La gent està pendent del WhatsApp i del minut a minut dels mitjans», recorda Oliva.

El director d'Abacus destaca, no obstant, que arribat a un punt de saturació, el desig d'evadir-se de la realitat potser s'ha dirigit sobretot cap al consum de sèries, però també s'ha notat en el món del llibre, amb un descens de les vendes, sense paliatius, del llibre de no-ficció, i un repunt, en canvi, de la ficció comercial i la literatura d'evasió. A Abacus, fins i tot amb increments del 6%, mentre les dades de GfK indiquen fins i tot una pujada del 40% de les vendes d'aquest tipus de títols a les grans superfícies comercials. «El descens subjacent del sector encara és superior al que indica la mitjana, que queda compensada pel bon comportament dels llibres de Dan Brown, Ken Follet, Almudena Grandes i Arturo Pérez Revorte, més el fenomen Aramburu», valora Antonio Ramírez. ■

TEATRE

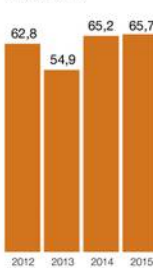
ESPECTADORS

EN MILIONS

RECAPTACIÓ

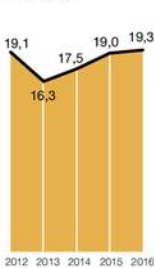
MILIONS DE €

CINE

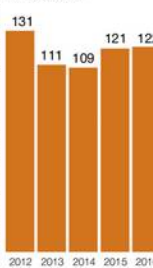
ESPECTADORS

EN MILIONS

RECAPTACIÓ

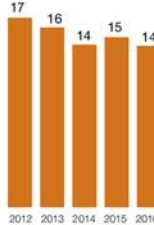
MILIONS DE €

LLIBRES

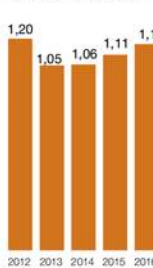
DOCUMENTS PRESTATS A LES BIBLIOTEQUES

EN MILIONS

FACTURACIÓ

MILERS DE MILIONS DE €

de Cultura és del 28%, i la del Govern central, només del 2%.

Aquesta despesa pública suposa una inversió per habitant de només 122 euros. «La meitat que a Finlàndia o una quarta part que a Noruega o Luxemburg, països que han decidit que la cultura sigui un element d'identitat i de creixement», va denunciar Gemma Sendra, vicepresidenta del Conca. Per la seva part, la vocal de l'organisme Isona Pasola va demanar als partits polítics catalans que es comprometin que la inversió en cultura arribi al 2% dels recursos públics, en lloc del 0,7% actual.

Sense Govern

Parlant de «situació excepcional», Duarte –amb un llac groc igual que Sendra– va destacar que la intervenció del Govern a través de l'article 155 ha paralitzat l'acció pública i «lilita» l'actuació de les institucions culturals del país. Segons Sendra, la decapitació institucional i la inter-

La recuperació incipient s'ha quedat en un estancament, segons el Conca

L'organisme crítica el poc compromís pressupostari i la paràlisi del 155

vençió de la despesa deixen el sector públic «sense capacitat ni agilitat per complir amb les propostes culturals».

Encara que aquest any, en la presentació de l'informe, hi han tingut un pes específic les dades sobre les dimensions i l'evolució del sector cultural, l'estudi conté diverses propostes, objectius i demandes dirigides als partits polítics i a les institucions públiques. Als primers, el president de l'organisme els va reclamar que convertixin la cultura en una prioritat «sigui quin sigui» el model de país i de relació amb la resta d'Espanya que recolzin. «Si hem de progressar, serà amb la cultura i el coneixement, no ho aconseguirem ni amb el petroli ni amb mines de diamants», va afirmar Duarte.

Sendra, per la seva part, va esbossar un punt d'autocrítica al reconèixer que, per defensar el manteniment dels pressupostos de cultura en un moment en què les restriccions de les arques públiques amenaven de convertir-los en una apos-

ta secundària, s'ha fet massa èmfasi en l'aportació a l'economia del país d'un sector en què «cada euro invertit en genera quatre». És necessari, va argumentar, tornar a dirigir la vista també al paper de la cultura en l'educació, en la formació de valors i en la creació d'un esperit crític.

Reivindicacions

Entre les reclamacions del Conca figuren algunes reivindicacions constants, com l'establiment d'un marc que faciliti el mecenatge o un estatut de l'artista que asseguri la dignitat laboral dels creadors. Encara que la reducció de l'IVA del 21% al 10% per als espectacles en directe va ser una victòria parcial, es considera un objectiu irrenunciable que en el futur també se'n beneficiï un sector com el cine i que, més enllà, l'IVA reduït del 4% (ara només per al sector del llibre) s'estengui a totes les altres activitats culturals. ■